

Úvodní stránka>Právní předpisy a judikatura>Vnitrostátní právní předpisy

Vnitrostátní právní předpisy

Česká republika

Na této stránce naleznete informace o právním systému a přehled právních předpisů České republiky.

Prameny práva

Český právní řád, jenž je součástí kontinentálního typu právní kultury, je založen na psaném právu a patří do něj zákony a další právní předpisy, ratifikované a vyhlášené mezinárodní smlouvy, k nimž dal souhlas **Parlament ČR** a nálezy **Ústavního soudu**, kterými Ústavní soud zrušil právní předpis nebo jeho část.

Druhy právních nástrojů – popis

Právní řád České republiky je tvořen všemi právními předpisy ČR a v nich obsaženými právními normami.

Nejdůležitějšími právními předpisy jsou **zákony**, tj. soubory pravidel chování upravující základní oblasti života člověka a společnosti. Obsáhlejší zákony, které upravují celé odvětví práva a obsahují jeho systematicky uspořádané normy, se nazývají zákoníky. Zákony shrnující celé odvětví procesního práva a systematicky uspořádávající jeho procedurální normy se označují jako řády. Zákony, které se zabývají nejdůležitějšími záležitostmi státu a lidskými a občanskými právy, se označují jako **ústavní zákony** (mezi ně se řadí mimo jiné i Ústava České republiky a Listina základních práv a svobod) a platí pro ně zvláštní postup přijímání.

Na zákony navazují podzákoné – prováděcí – předpisy, mezi které patří **nařízení vlády**, **vyhlášky ministerstev** a **ústředních orgánů státní správy** a **vyhlášky územních samosprávných celků**.

Součástí právního řádu jsou i vyhlášené **mezinárodní smlouvy**, k jejichž ratifikaci dal Parlament souhlas a jimiž je Česká republika vázána. Mezinárodní smlouvy mají vůči ostatním právním předpisům do jisté míry nadřazené postavení, protože pokud stanoví mezinárodní smlouva něco jiného než zákon, použije se mezinárodní smlouva.

Kromě výše uvedeného platí od vstupu do Evropské unie v České **republice evropské právo**, a to za obdobných podmínek jako v ostatních členských státech EU.

Obyčej není v České republice pramenem práva. V určitých případech je však zákonem dovoleno používat zvyklosti pro určitou oblast nebo právní zásady, zákon na ně v takových případech odkazuje a soud může tato pravidla vynutit. Převažuje tedy názor, že pramenem práva není právní zásada nebo zvyklost samotná, ale zákon, který na ni odkazuje.

Soudní rozhodnutí také není pramenem práva. Na druhou stranu soud nemůže odepřít rozhodnutí pro neúplnost nebo nejasnost práva, často si musí pomoci výkladem, kterým se poté rozhodování ostatních soudů v podstatě řídí, proto je pak jeho rozhodnutí de facto právotvorné. Je-li rozhodnutí publikováno ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, což je u zásadních rozhodnutí vyšších soudů pravidlem, působí ve skutečnosti jako pramen práva, přestože za něj oficiálně považován není.

Hierarchie právních norem

Právní řád České republiky je hierarchicky uspořádán. V čele stojí **Ústava** a další ústavní zákony, které mají nejvyšší právní sílu a mohou být měněny zase jen ústavním zákonem. Pod ústavními **zákony** stojí zákony, na jejichž základě jsou vydávány prováděcí předpisy, které mají nejnižší právní sílu. Platí, že předpis nižší právní síly musí být vždy v souladu s předpisem vyšší právní síly. Právní předpis může být zrušen nebo změněn zásadně pouze předpisem stejné nebo vyšší právní síly. Zvláštní postavení mají **mezinárodní smlouvy**. Jak již bylo uvedeno, jsou součástí právního řádu a v případě sporu mají přednost před zákonem, tj. i před ústavním zákonem ČR.

Předpisy odvozené od zákonů – nařízení vlády, rozhodnutí prezidenta republiky obecně normativní povahy (např. o amnestii), právní předpisy ministerstev a jiných správních úřadů, s celostátní a lokální působností, nařízení krajských a obecních rad v přenesené působnosti. Uvedené předpisy musí být vydány na základě zákona a v jeho mezích, v rozsahu zákonného zmocnění.

Co se týče **práva evropského**, platí stejně jako v ostatních členských státech EU zásada přednosti komunitárního práva. Ta stanoví, že pokud je v rozporu evropská norma s vnitrostátní normou (tj. zákonem, vyhláškou apod.) členského státu, má přednost norma evropská. To platí pro rozpor národní normy s primárním komunitárním právem (zakládacími smlouvami) i se sekundárním komunitárním právem (nařízeními, směrnici apod.). Ze zásady přednosti nejsou dle převládajícího výkladu vyňaty ani nejvyšší zákony členských států – evropská norma má přednost i před ústavou či ústavním zákonem členského státu.

Aby se mezinárodní smlouvy, které jsou pro Českou republiku závazné, staly součástí právního řádu, musí parlament vyslovit souhlas s ratifikací, pokud ovšem pro konkrétní smlouvu ústavní zákon nestanoví vyslovení takového souhlasu prostřednictvím referenda. Mezinárodní smlouvy ratifikuje prezident republiky. Po ratifikaci je třeba smlouvu vyhlásit, tj. uveřejnit její české znění ve Sbírce mezinárodních smluv.

Institucionální rámec

Instituce, které přijímají právní normy

Nositelům zákonodárné moci v České republice je Parlament, který je tvořen dvěma komorami:

Poslaneckou sněmovnou (200 poslanců) a

Senátem (81 senátorů)

Legislativní proces

Tvorba zákonů, tedy tzv. legislativní proces, začíná zákonodárnou iniciativou. Zákonodárnou iniciativu, čili právo navrhnout Poslanecké sněmovně nové zákony a změny těch stávajících, mají jednotliví poslanci nebo skupiny poslanců, Senát, vláda a zastupitelstva krajů. Návrh zákona o státním rozpočtu a návrh státního závěrečného účtu podává pouze vláda; usnáší se o nich jen Poslanecká sněmovna. Vláda má ale právo vyjádřit se ke všem návrhům zákonů. Navrženou předlohu zákona projedná a případně upraví nejprve Poslanecká sněmovna, a to ve třech po sobě následujících čteních. Ke schválení zákona je třeba nadpoloviční většiny přítomných poslanců.

Návrh zákona, s nímž vyslovila Poslanecká sněmovna souhlas, zašle její předseda co nejdříve do Senátu, na rozdíl od mnohdy zdouhavého a několik měsíců trvajícího projednávání zákona v Poslanecké sněmovně má Senát na projednání zákona jen 30 dní. V této lhůtě musí zákon schválit, zamítnout nebo vrátit poslancům s pozměňovacími návrhy. Může také rozhodnout, že se zákonem vůbec nebude zabývat. Pokud Senát návrh schválí nebo vyjádří vůli se jím nezabývat či se ve stanovené lhůtě k zákonu vůbec nevyjádří, platí, že zákon je přijat a je následně postoupen k podpisu prezidentu republiky. Jestliže Senát návrh zákona zamítne, hlasuje o něm Poslanecká sněmovna znovu. Návrh zákona je přijat, jestliže je schválen nadpoloviční většinou všech poslanců.

Jestliže Senát návrh zákona vrátí Poslanecké sněmovně s pozměňovacími návrhy, hlasuje o něm Poslanecká sněmovna ve znění schváleném Senátem. Souhlasem většiny poslanců je návrh zákona přijat. Jestliže Poslanecká sněmovna neschválí návrh zákona ve znění schváleném Senátem, hlasuje znovu o návrhu zákona v původním znění, ve kterém byl postoupen Senátu. Návrh zákona je přijat, jestliže je schválen nadpoloviční většinou všech poslanců, tj. nejméně 101 hlasem. K přijetí volebního zákona a některých dalších zákonů je třeba, aby byly schváleny jak Poslaneckou sněmovnou, tak Senátem. Prezident republiky může do 15 dnů od postoupení zákona rozhodnout, že zákon nepodepíše a vrátí Poslanecké sněmovně s odůvodněním k novému projednání. Jde o tzv. veto zákona. Poslanecká sněmovna následně může nadpoloviční většinou všech poslanců, aniž však zákon jakkoli změní, prezidentovo veto přehlasovat a zákon se vyhlásí. Jinak platí, že zákon nebyl přijat.

Zákony vedle prezidenta republiky podepisují předseda Poslanecké sněmovny a předseda vlády, jde však již jen o formální záležitost.

Dojde-li k rozpuštění Poslanecké sněmovny, přísluší Senátu přijímat zákonná opatření v některých věcech, které nesnesou odkladu a které by jinak vyžadovaly přijetí zákona. Zákonné opatření může Senátu navrhnout jen vláda a musí být poté schváleno Poslaneckou sněmovnou na její první schůzi, jinak pozbývá další platnosti.

Výjimku z legislativního procesu představují ústavní zákony. Při přijímání s nimi musí souhlasit alespoň tři pětiny všech poslanců (tzv. kvalifikovaná většina) a také tři pětiny přítomných senátorů, tedy nejen polovina přítomných členů parlamentu obvyklá při přijímání běžných zákonů. Ústavní zákony mohou být měněny a doplňovány pouze ústavními zákony (tj. v době rozpuštění Poslanecké sněmovny je ani nelze měnit zákonnými opatřeními Senátu) a prezident je nemůže vetovat.

Podzákonné právní předpisy, tj. nařízení a vyhlášky, v nichž se stanoví podrobnější pravidla neobsažená zákonem, mohou ministerstva, jiné správní úřady a orgány územní samosprávy vydávat v mezích své působnosti.

Platnost právních předpisů

K platnosti právního předpisu je nezbytné jeho vyhlášení. Ústavní zákony, zákony a další právní předpisy (nařízení vlády, vyhlášky ministerstev aj.) se vyhláší ve Sbírce zákonů, kterou vydává Ministerstvo vnitra. Právní předpisy nabývají platnosti a stávají se součástí právního řádu dnem jejich vyhlášení ve Sbírce zákonů. Ve Sbírce je u každého vyhlášeného předpisu také uveden den jeho účinnosti. To je den, od kterého jsou všichni povinni se podle tohoto předpisu chovat. Pokud není stanovena účinnost pozdější, nabývají právní předpisy účinnosti patnáctým dnem po vyhlášení. Vyžaduje-li to naléhavý obecný zájem, lze výjimečně stanovit dřívější počátek účinnosti, nejdříve však dnem vyhlášení. Den platnosti a účinnosti právního předpisu se tedy mohou shodovat, nikdy však nemůže předpis nabýt účinnosti dříve než platnosti. Zákonná opatření Senátu se vyhláší ve Sbírce zákonů stejně jako zákony, ratifikované mezinárodní smlouvy ve Sbírce mezinárodních smluv. Předpisy krajů se zveřejňují ve věstnících, předpisy obcí vyvěšením na dobu 15 dnů na úřední desce obecního úřadu, a dále způsobem v místě obvyklým.

O zrušení zákonů nebo jejich jednotlivých ustanovení, jsou-li v rozporu s ústavním pořádkem, a o zrušení jiných právních předpisů nebo jejich jednotlivých ustanovení, jsou-li v rozporu s ústavním pořádkem nebo zákonem, rozhoduje Ústavní soud.

Pro více informací viz znění Ústavy: [Ústava](#).

Právní databáze

Právní databáze je ve vlastnictví a správě Ministerstva vnitra České republiky. Tato databáze obsahuje následující informace:

oddíl oficiální webové stránky Ministerstva vnitra ([Ministerstvo vnitra](#)) věnované legislativě ([legislativa](#)). Obsahuje elektronické verze (ve formátu PDF) Sbírky zákonů ([Sbírka zákonů](#)) a Sbírky mezinárodních smluv ([Sbírka mezinárodních smluv](#)) (část Úředního věstníku). Tato stránka nemá žádné oficiální postavení ani právní sílu. Autentickou povahu má pouze tištěné znění Sbírky zákonů. Stránka je přístupná veřejnosti a potřebné informace lze na ní hledat pomocí fulltextového vyhledávání i prostřednictvím hledání pomocí metadat.

Sekce zákony Portálu veřejné správy České republiky ([Portál veřejné správy České republiky](#)) obsahuje aktualizovaná, úplná znění zákonů a prováděcích právních předpisů. Tato stránka nemá žádné oficiální postavení ani právní sílu. Na této stránce lze provádět fulltextové vyhledávání i hledání pomocí názvů a čísel dokumentů v databázi.

Informační systém **ISAP** umožňuje přístup k databázím využívaným pro přidělování koordinačních rolí dokumentům Rady, jakož i aktům vyhlášeným v Úředním věstníku Evropské unie. Sleduje rovněž proces provádění, národní legislativní proces a řízení o porušení. Prostřednictvím této databáze získáte přístup k elektronickému archivu národních postojů, pracovních dokumentů a srovnávacích tabulek, jakož i dalším materiálům.

Judikatura

V ČR neexistuje jednotná úřední ani soukromá sbírka, ve které by byla soustavně publikována zásadní rozhodnutí všech českých soudů, tj. rozhodnutí Ústavního soudu a ta rozhodnutí obecných soudů, která mohou mít obecný dopad. Nález Ústavního soudu jsou publikovány ve Sbírce nálezů a usnesení Ústavního soudu, která je vydávána v nakladatelství C. H. Beck Praha. Pokud jde o rozhodnutí obecných soudů, systematictější jsou zveřejňována pouze vybraná rozhodnutí jejich nejvyšších instancí, tedy Nejvyššího soudu a Nejvyššího správního soudu. Vybraná rozhodnutí Nejvyššího soudu a také jeho stanoviska, jejichž účelem je sjednocovat judikaturu nižších soudů civilní a trestní větve obecného soudnictví, jsou otiskována ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, která je vydávána nakladatelstvím LexisNexis Praha. Vybraná rozhodnutí a usnesení Nejvyššího správního soudu jsou publikovány ve Sbírce rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, kterou vydává nakladatelství ASPI Praha. Judikatura nižších obecných soudů není systematicky publikována, vybraná rozhodnutí jsou občas zveřejňována v právnických periodikách.

Za této situace mají praktický význam oficiální elektronické vyhledávače judikatury Ústavního a obou nejvyšších obecných soudů, které podchycují rozhodnutí těchto soudů v jejich celistvosti. V elektronické podobě se začínají na serverech jednotlivých nižších obecných soudů objevovat i výběry z jejich judikatury.

[judikatura Ústavního soudu ČR](#)

[judikatura Nejvyššího soudu ČR](#)

[judikatura Nejvyššího správního soudu](#)

Je přístup do databáze zdarma?

Přístup do databáze **je zdarma**.

Vybrané komerční databáze

Databáze [ASPI](#)

Databáze [LEXDATA](#)

Databáze [LEXGALAXY](#)

Databáze [SAGIT](#)

Databáze [TORI](#)

Poslední aktualizace: 19/06/2019

Originální verzi stránky (v jazyce příslušného členského státu) provozuje daný členský stát. Překlad pořídily útvary Evropské komise. Je možné, že změny, které v originální verzi případně provedly orgány daného členského státu, nebyly ještě do překladů zapracovány. Evropská komise vylučuje jakoukoli odpovědnost za jakékoli informace nebo údaje obsažené nebo uvedené v tomto dokumentu. Předpisy v oblasti autorských práv členských států odpovědných za tuto stránku naleznete v právním oznámení.